

Varsinais-Suomen liiton tietopalvelustrategia

Tietopalvelun tavoitteet

Varsinais-Suomen liitto tarjoaa ajantasaista ja tarkoituksenmukaista tietoa maakunnasta helposti avautuvalla ja ymmärrettävällä tavalla.

Varsinais-Suomen liiton tietopalvelujen tavoitteena on lisätä ymmärrystä maakunnan kehityksen nykytilasta, tulevasta kehityksestä sekä näihin vaikuttavista tekijöistä. Maakunnan kehitystä seurataan ajantasaisella tilastoseurannalla ja sidosryhmien kesken tehtävillä kyselyillä. Lisäksi liiton tietopalvelutehtäviin kuuluu julkisesti tuotettujen tietoaaineistojen tarjoaminen erilaisina verkkopalveluina ja avoimena datana sekä Lounaispaikka-karttapalvelun ylläpitäminen.

Ymmärrys Varsinais-Suomen kehityksestä syntyy ennen kaikkea maakunnan kehittämisen kannalta keskeisten aihepiirien analysoinnilla ja tiedon jalostamisella. Analyysien avulla tuodaan esiin uusia ja yllättäviäkin näkökulmia Varsinais-Suomen kehitykseen ja syvennetään siten ymmärrystä maakunnasta ja sen kehityksestä.

Keskeisenä tietolähteenä Varsinais-Suomen liiton tietopalveluissa ovat Tilastokeskuksen ja muiden viranomaistahojen tuottamat ajantasaiset tilastot ja paikkatietoaineistot. Tietopalvelut eivät kuitenkaan ole sidottuja ennalta määrättyihin tietolähteisiin, vaan kuhunkin tietotarpeeseen on etsittävä tarkoituksenmukaisin tietolähde. Tietoaaineistojen lisäksi tietopalveluissa hyödynnetään olemassa olevaa ennakointi- ja tutkimustietoa.

Varsinais-Suomen liiton tietopalvelujen tavoite on tiedon helppo hyödynnettävyys. Päämääränä on laatia monimutkaisistakin ilmiöistä helposti avautuvia esityksiä. Jotta tieto olisi mahdollisimman laajan käyttäjäjoukon nopeasti hyödynnettävissä, tulee esityksissä kiinnittää erityistä huomiota yhteenvetoihin ja kuviin. Mikäli tiedon vastaanottaja ei kykene nopeasti hahmottamaan esitysten keskeistä sisältöä, on tiedon esittäminen epäonnistunut.

Tietopalvelujen hyödynnettävyyttä lisää myös niiden laaja ja helppo saavutettavuus. Jotta tuotettu tieto olisi mahdollisimman laajan käyttäjäjoukon ulottuvilla, tulee tietopalvelut integroida osaksi Varsinais-Suomen aluetietopalvelu Lounaistietoa. Varsinais-Suomen liiton tietopalvelutyön tavoitteiden selkeydellä ja toimintamallin johdonmukaisuudella luodaan kestävä pohja aluetietopalvelun kehittämiseksi.

Miksi tietopalvelu tarvitaan?

Varsinais-Suomen liiton tietopalvelut tukevat avointa ja tietoperustaista päätöksentekoa maakuntahallinnossa sekä tarjoavat kunnille ja muille sidosryhmille ajantasaista tietoa maakunnasta.

Maakuntien liittojen tietopalvelutyö perustuu lähtökohtaisesti lainsäädäntöön. Laissa alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (17 §) todetaan, että maakunnan liitto ”vastaa ennakoinnin yhteensovittamisesta maakunnassa, arvioi ja seuraa maakunnan ja sen osien kehitystä sekä kehittämistoiminnan vaikuttavuutta.” Myös maankäyttö- ja rakennuslaissa (9 §) edellytetään, että maakuntakaavan tulee perustua riittäviin ympäristöä ja yhdyskuntia koskeviin selvityksiin.

Tietopalvelujen tärkein lähtökohta on kuitenkin tarjota perusteltua tietoa eri tahojen tarpeisiin. Tässä yhteydessä keskeistä on maakuntahallinnon päätöksenteon tietoperustan tukeminen. Tietoperustainen päätöksenteko (evi-

dence based policy) tarkoittaa lähtökohtaisesti päätöksenteon perustamista tutkitun tiedon varaan. Päätöksenteon tietoperustan tulee auttaa havaitsemaan ja ymmärtämään muutoksia, ennakoimaan tulevaa kehitystä sekä näkemään päätösten mahdollisuudet, vaihtoehdot ja ongelmakohtat.

Lakisääteliset tietotarpeet niin aluekehittämisen kuin maankäytönkin osalta ovat ilmeisiä, ja näillä toiminnoilla on vakiintuneet tiedonhankintaprosessit. Sen sijaan maakunnan liiton strategisen johtamisen ja edunvalvonnan tietotarpeet ovat vaihtelevia, ja ne saattavat edellyttää hyvinkin nopeaa tiedon tuottamisen prosessia. Varsinais-Suomen liiton tietopalvelujen tulee toimia siten, että näihin nopeasti eteen tuleviin tietotarpeisiin kyetään vastaamaan vaarantamatta kuitenkaan muita jatkuvaluonteisia tietotarpeita. Edunvalvonnan tavoitteiden perustuminen vankkaan tietoperustaan on ensiarvoisen tärkeää, ja tämän vuoksi tietopalvelujen ja edunvalvonnan yhteistyön kehittämistä on tarpeen selvittää.

Tulevaisuutta ennakoiva toimintatapa on keskeistä tietoperusteisessa päätöksenteossa. Perustellut näkemykset maakunnan mahdollisista kehityssuunnista muodostavat vahvan pohjan päätöksenteolle niin edunvalvonnan, aluekehittämisen kuin maankäytönkin kysymyksissä. Tämän vuoksi ennakointi tulee nostaa nykyistä vahvemmin läpileikkaavaksi osaksi Varsinais-Suomen liiton toimintaa. Ennakoinnin tietoperustaa tulee jatkossa vahvistaa ja ennakointityön tiedonhankintaprosesseja kehittää yhteistyössä esimerkiksi Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen kanssa.

Toinen tärkeä lähtökohta Varsinais-Suomen liiton tietopalveluille on sidosryhmien, ennen kaikkea jäsenkuntien, tietotarpeisiin vastaaminen. Tältä osin tärkeässä asemassa on maakuntaa koskevan valmiiksi tuotetun tiedon avoin ja helppo saatavuus. Varsinais-Suomen liitolla tulee kuitenkin olla valmius vastata myös satunnaisiin maakuntaa koskeviin tietopyyntöihin tai tarvittaessa välittää tietopyynnöt eteenpäin. Sidoryhmien osalta etenkin kunnille tarjottavaa tietopalvelua tulee kehittää ja tietopalvelujen saavutettavuutta parantaa.

Maakunnan asukkaat tulevat huomioiduiksi Varsinais-Suomen liiton tietopalvelutyössä ensisijaisesti median kautta. Tärkeimmistä tietojulkistuksista laadittujen tiedotteiden avulla varmistetaan, että medioiden julkaisukynnyksen ylittävät aiheet päätyvät myös suuren yleisön tietoisuuteen. Toinen merkittävä kansalaisille suunnattu tiedonvälityksen kanava on sosiaalinen media, jonka kautta viestitään niin ikään merkittävimmistä tietojulkistuksista.

Tietopalvelun toimintamalli Varsinais-Suomen liitossa

Varsinais-Suomen liiton tietopalvelujen tarkoituksenmukaisuus ja laatu varmistetaan kumppanuusperiaatteella siten, että eri toimijoiden tietotarpeet tulevat tasapuolisesti kuulluksi.

Varsinais-Suomen liiton tietopalvelujen toiminta tulee organisoida niin, että eri tahojen tietotarpeisiin pystytään vastaamaan mahdollisimman tehokkaasti. Erityisen tärkeässä asemassa on liiton johtoryhmä, jonka jäsenet toimivat esittelijöinä ja siten tärkeinä linkkeinä luottamushenkilöhallintoon. Tiedon ja tietotarpeiden molemminpuolisen kulun varmistamiseksi tietopalvelutyön tuloksia tulisikin esitellä säännöllisesti johtoryhmälle, esimerkiksi kuuksittain johtoryhmän kokouksissa.

Varsinais-Suomen liiton asiantuntijoiden tietotarpeiden huomioiminen liiton tietopalvelutyössä on myös tärkeää. Vaikka asiantuntijat tuntevat oman substanssialansa hyvin, on kuitenkin tärkeää, että liiton tietopalveluresurssit tulevat hyödynnetyksi myös heidän työssään. Tämän vuoksi Varsinais-Suomen liittoon tulisi perustaa tietopalvelutiimi tukemaan tietopalvelun ja eri alojen asiantuntijoiden saumatonta yhteistyötä. Tietopalvelutiimissä tulisi

olla edustus kaikista liiton osaamisryhmistä, ja sen tehtävänä olisi tuoda esiin osaamisryhmien tietotarpeita sekä pohtia tarvittaessa laajemmin tietopalvelujen kehittämistarpeita.

Etenkin tietopalveluja uudistettaessa ja kehitettäessä on tärkeää huomioida myös sidosryhmien tietotarpeet laajasti. Lähimpien yhteistyötahojen kanssa tietopalvelujen kehittämisestä on mahdollista keskustella kasvotusten, mutta esimerkiksi kuntien näkökulman kuuleminen edellyttää tietotarpeiden selvittämistä kyselyllä. Muutenkin yhteistyö lähimpien sidosryhmien kanssa on tietopalvelutyössä tärkeää päällekkäisen työn välttämiseksi. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä ennen kaikkea ELY-keskuksen ja Turun kaupungin tietopalveluasiantuntijoiden kanssa, mutta myös säännöllistä yhteydenpitoa kansallisella tasolla maakunnallisten verkostojen, ministeriöiden ja tutkimuslaitosten, kuten Suomen ympäristökeskuksen kanssa.

Tietopalvelutyössä asiantuntemuksen jatkuva ylläpitäminen on tärkeää, mikä edellyttää osallistumista esimerkiksi tietoaineistoja ja tiedon tuottamisen menetelmiä käsitteleviin seminaareihin ja koulutuksiin. Myös tieteellisiin seminaareihin osallistuminen auttaa ylläpitämään tietopalvelujen analyyttistä toimintatapaa. Tässä yhteydessä merkittäväksi nousee myös yhteistyö Turun kaupunkitutkimusohjelman kanssa.

Tietopalvelun puitteet

Varsinais-Suomen liiton tietopalvelujen perustan muodostaa aluetietopalvelu Lounaistieto, jonka kautta avoin tieto on laajan käyttäjäjoukon saavutettavissa helposti ja nopeasti.

Varsinais-Suomen liiton tietopalvelut linkittyvät läheisesti maakuntastrategiassa määritellyn aluetietopalvelu Lounaistiedon kehittämiseen ja toimintaan. Aluetietopalvelu on maakuntastrategian päätoimenpiteen mukaisen kumppanuusfoorumin tietoperusta, ja sen kehittäminen käynnistyi vuonna 2014. Aluetietopalvelu on keskeinen osa Varsinais-Suomen liiton tietostrategista konseptia. Vaikka aluetietopalvelu on kokonaisuudessaan Varsinais-Suomen liiton omaa tietopalvelutoimintaa laajempi konsepti, on sen kehittäminen käytännössä edellytys liiton tietopalvelujen kehittämiselle.

Varsinais-Suomen tietopalvelujen käyttöliittymä tulee osaksi Lounaistieto-aluetietopalvelua. Alustana Lounaistieto mahdollistaa nykyaikaisten tiedon esittämistapojen käyttöönoton ja tietovarantojen helpon ylläpitämisen. Lounaistieto tarjoaa Varsinais-Suomen liiton tietopalveluille selkeän graafisen ilmeen ja teknisesti edistyneet tiedon visualisointiratkaisut. Myös tiedon näkyvyys hakukoneissa ja sen linkitettävyyys sosiaaliseen mediaan kasvaa, kun tietopalvelut integroidaan Lounaistietoon.

Lounaistiedon myötä tilastoseurannan ydinosa on myös mahdollista asteittain automatisoida, mikä vapauttaa tietopalveluresursseja vaativampaan ja analyyttisempään tiedontuotantoon. Tilastoseurannan automatisoiminen edellyttää, että tarvittavat tietoaineistot ovat käytettävissä soveltuvalla tavalla esimerkiksi rajapintojen kautta. Automatisointi edellyttää myös ohjelmointiosaamista. Tietopalvelujen kehittämisvaiheessa ohjelmointityö on mahdollista toteuttaa hankkeistamalla, mutta palvelujen ylläpitämistä varten Varsinais-Suomen liitolla tulisi olla käytössään myös pysyvä ohjelmointiresurssi.

Askeleet tietopalvelujen kehittämiseen

- Selvitetään maakunnan toimijoiden tietotarpeita ja muita tietopalveluihin liittyviä toiveita, jotta uudistettava tietopalvelukonsepti vastaisi mahdollisimman hyvin käyttäjien tarpeisiin.
- Selvitetään mitä teknisiä ratkaisuja ja tiedon visualisointimenetelmiä tietopalvelujen integrointi aluetietopalveluun edellyttää.
- Selvitetään mahdollisuudet uudistaa Varsinais-Suomen liiton sisäistä organisaatiota siten, että tietopalvelujen käytettävissä olevat resurssit tulisivat hyödynnettyä optimaalisesti.
- Luodaan aluetietopalveluun tilasto- ja tietopalveluosio, ja siirretään tietopalvelut liiton verkkosivuilta aluetietopalveluun. Uusittava tietopalvelukonsepti sisältää ainakin seuraavat vaiheittain toteutettavat komponentit:
  - Avoimen datan tietovarasto ja hakemisto
  - Tilastoseuranta keskeisine avainlukuineen
  - Analyysit ja tietoiskut blogityyppisenä julkaisuna
  - Maakuntastrategian seurantaan tukevan kumppanuusbarometrin tulokset
  - Alusta ennakointitiedon esittämiseen
  - Lounaispaikka-karttapalvelu
  - Järjestöjä koskeva ja palveleva tietosivusto
  - Ympäristö Nyt -tietopalvelu (ELY-keskus ylläpitää)